

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN.

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.
ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Congresindrukken.

Het 22ste Decentralisatie-Congres behoort tot het verleden. De voorbereiding is ditmaal met meer dan gewone moeite gepaard gegaan, maar op de vergaderingen was hiervan niet veel te bemerken.

De belangstelling was grooter dan andere jaren en slechts enkele raden hadden zich genoodzaakt gezien om bezuinigingsredenen geen afgevaardigden te zenden en het is een geluk, dat het voorstel om dit jaar geen congres te houden tenslotte werd afgewimpeld.

De ontvangst te Batavia was, zooals altijd, in de puntjes. De stadsgemeenteraden van Batavia en Meester Cornelis benevens de gelijknamige regentschapsraden verdienen alle hulde en dank, hun reeds tijdens het Congres gebracht, ten volle. De imponeerende figuur van Batavia's Burger vader was overal, waar de ontvangst zijn tegenwoordigheid wenschelijk maakte, en zijn zorgend oog waakte over de decentralianen alsof het ingezetenen zijner stad waren.

De expositie, welke in de benedenzaal van het Kunstkringgebouw was opgesteld, voldeed zeer en ook wat Madioen had bijgedragen trok veler aandacht. Een volgenden keer zal het misschien aanbeveling verdienen haar gedurende de eigenlijke debatten te sluiten.

De vergaderingen zelf waren meer gevarieerd dan anders. Een viertal onderwerpen vulde het agendum en gaven vele debaters gelegenheid hun meening ten beste te geven.

De Heer Schotman had als altijd het oor der vergadering en al bracht hij het congres wel eens op zijpaden, deze zijpaden werden blijkbaar met genoeg bewandeld trots het feit van het fronsen der decentralisatie-wenkbrauwen van den voorzitter. On revient toujours à ses premiers amours. Dit woord werd ook aan dezen preadviseur bewaardheid. De zaak, waar het om ging, werd er niet minder om behartigd. Wel bleek uit het even opvlammen der temperamenten, dat het onderwijs voor de Inheemschen nog steeds een teere zaak is.

Den Regent van Karanganyar kon de behan-

deling van zijn onderwerp niet geheel bevredigen. Dit zal dan ook in het orgaan nader aan de orde komen. Overigens viel in het debat reeds de botsing van oud en nieuw waar te nemen.

Mr. ten Brink verdedigde zijn prae-advies met groote bekwaamheid, en werd natuurlijk van 3.B. zijde aangevallen. Voortzetting ook van dit debat kan in het orgaan zeer stellig verwacht worden. Eigenaardig was, dat geen der talrijke heeren burgemeesters zich in deze besprekingen lieten hooren. Beteekende dit wellicht, dat het prae-advies hun volledige instemming had of was dit zwijgen een blijk van groote voorzichtigheid?

De Heer ir. Post van den Burg gaf waardevolle inlichtingen over den I. C. A., die nog nader in het orgaan zullen verschijnen.

Locale Techniek deed haar blijde intocht op onze congressen, in den persoon van den Heer Prof. Dr. Mom, die ons, zooal niet per aspera ad astra dan toch door de modder naar de reinheid bracht. Ook de lichtbeelden vormden een noviteit, die nu eenmaal bij technische voordrachten moeilijk gemist kunnen worden, daar ze anders aan duisterheid schijnen te lijden.

Doch voortaan zal Locale Techniek wel een vaste plaats aan den congresdisch verzekerd zijn en zullen hiermede enkele klachten van H. H. technici verstommen.

Een rondgang door Batavia gaf den congresgangers een beeld van de tegenstelling tusschen oude kampongverwaarloozing en nieuwe kampongzorg, terwijl een eerbiedige groet werd gebracht aan het nog te onthullen beeld van den Urheber van Indië's decentralisatie.

Een technische brandweerdemonstratie liet tenslotte Batavia's kunnen op brandweergebied bewonderen en het 22ste Decentralisatie-Congres werd door het loeien der brandsirene en den daverenden bel der brandwagens waardig uitgeluid.

In dezen tijd van neerslachtigheid en zorg vormde het Congres, waar een prettige opgewektheid heerschte, enkele lichtende dagen. Moge dit een voortteeken zijn voor de toekomst.

Semarang, Mei 1932.

G. DE RAAD.

De Burgemeester Hoofd van Plaatselijk Bestuur*?

Bij eene bespreking van het doorwrocht 'praeadvies, uitgebracht voor het 22ste Decentralisatie-congres door Mr. J. ten Brink over „Verdere overdracht van bevoegdheden op de gemeentelijke bestuursorganen” zal het *algemeen belang* van dit principieele vraagstuk op den voorgrond moeten worden gesteld, d. w. z. zal niet alleen de aandacht moeten worden gevraagd voor het vraagstuk der decentralisatie, doch in niet mindere mate voor dat der centralisatie, omdat eene goede decentralisatie niet kan worden doorgevoerd zonder handhaving van een krachtig centraal gezag.

Op blz. 1188 e. v. van het tweede gedeelte van het eerste boek van zijn bekend werk *Staatkundig Beleid en Bestuurszorg in Nederlandsch-Indië*,” houdt de Kat Angelino een uitvoerig betoog over de onmisbaarheid der *beide* Landsbestuurscorpsen, de vertegenwoordigers der eenheid, in de allereerste plaats geroepen tot den opbouw der fundamente van de nieuwe staatkundige ordening.

„Vertrouwt men den opbouw uitsluitend toe aan door de burgerij gekozen leden van dorpsraden, regentschapsraden en provinciale raden, waarvan men het Bestuur buitensluit, dan heeft men de *stalen* structuur, met welke benaming hij de beide Landsbestuurscorpsen symbolisch toekent, grondig vernietigd en die raden belast met een taak, waarvan zij slechts een klein percentage zullen kunnen volbrengen.”

„Doch de nieuwerwetsche autonomieën geven eindelijk den volbloed - democraten de gelegenheid om de uitschakeling van Europeesch of Inheemsch Bestuur te bepleiten. Men zou hen wel hebben willen verbannen buiten de heilige sferen der autonome huishoudingen en men zou die huishoudingen zoo hebben willen volproppen met functies, dat voor den Bestuursambtenaar nog slechts een leeg schaal zonder inhoud en vooral zonder prestige zou zijn overgebleven. *Men had hem dan meteen kunnen afdanken.*”

In beginsel nu berust het pleidooi voor de opheffing van het dualistisch bestuurstelsel binnen de gemeenten op dezelfde onderschatting van de betekenis der beide Landsbestuurscorpsen voor de rustige en ongestoorde ontwikkeling der locale gemeenschappen, welker bestaan zelfs in laatste instantie kan worden bedreigd, indien niet de openbare orde en rust vóór alles gewaarborgd wordt, zooals die dan ook alleen gewaarborgd kunnen worden door

eene krachtige centrale leiding op politieel en bestuurlijk gebied.

Ik kom op dit belangrijke punt, dat door den inleider slechts terloops is aangeraakt nader uitvoerig terug, maar heb het dadelijk ten volle willen belichten, om te wijzen, op de fatale consequenties, welke verbonden kunnen zijn aan eene principieele koersverandering

Geen wonder, dat van extremistische zijde de aandrang op de Regeering, in goed vertrouwen door de decentralisatie-mannen en theoretische staatsrechtleraren uitgeoefend, welbewust wordt ondersteund, omdat afschaffing van het Europeesch Bestuur binnen de stadsgemeenten beteekent eene reële verzwakking van het Regeeringsgezag, terwijl het contact met de bevolking eer verslechterd dan verbeterd zal worden.

Wij zijn helaas nog niet zoover gevorderd op het doornige pad der decentralisatie om te kunnen verklaren, dat de afgevaardigden naar de raden door de bevolking worden beschouwd als haar *werkelijke* vertrouwensmannen, als haar *werkelijke* vertegenwoordigers, die in de plaats van het Bestuur kunnen treden om met de bevolking geregeld contact te houden en bij haar hetzelfde vertrouwen genieten als de Nederlandsche en Inlandsche Bestuursambtenaren.

Het *contact-vraagstuk* binnen de stadsgemeenten wordt niet veroorzaakt door het gebrek aan vertrouwen der bevolking in hare Inlandsche hoofden, maar is een logisch gevolg van de onvoldoende bestuursorganisatie binnen de groote steden met haar dichte bevolking, waarvan noch de gemeentebesturen noch het Binnenlandsch Bestuur veel afweten, getuige b. v. de resultaten van de jongste volkstelling.

Daarom moet de Regeering in samenwerking met de gemeentebesturen een meer intensief bestuur over de stadsbevolking in het leven roepen, met dien verstande, dat de daarvoor aangestelde ambtenaren onder de bevelen moeten blijven staan van het Inlandsch Bestuur.

Bovendien zal opname van het Europeesch en Inlandsch Bestuur in het organisme der stadsgemeenten, ondergeschikt aan den Burgemeester de vernietiging beteekenen van de zelfstandigheid der Landsbestuurscorpsen tegenover *alle* lichamen en personen, staande boven alle partijpolitiek en groepen tot bescherming der bevolking tegen een *ieder*, ja zelfs tegenover de gemeentebesturen (b. v. tegen het optreden der gemeentelijke politie, nog onlangs te Pasoeroean, indien de krantenberichten juist zijn).

Het behoeft geen betoog, dat ondergeschiktheid van de Inlandsche bestuurscorpsen aan eenig autonoom lichaam in beginsel neerkomt op abdicatie van het Regeeringsgezag, omdat dezelfde aandrang straks zal worden uitgeoefend door

*) Redevoering van den heer Mr. van Werkum uitgesproken op het jongste Decentralisatiecongres. Op verzoek van den heer mr. v. W. wordt bedoelde redevoering hier in extenso opgenomen.

de provinciale- en regentschapsraden, waarvan de symptomen zich reeds openbaren. Karakteristiek is in dit opzicht de vraag van den Heer Wiranata op het Congres, hoe de inleider dacht over opheffing van het bestuursdualisme *binnen het regentschap*.

Moet dus m.i. in *beginsel* met klem protest worden aangeteekend tegen eenigerlei inschakeling van het Binnenlandsch Bestuur in ondergeschiktheid aan autonome besturen, de *practische moeilijkheden*, aan overdracht der bevoegdheden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur op den Burgemeester verbonden, versterken om redenen van opportuniteit de principiële overtuiging, dat de inleider lijnrecht in strijd met den opzet van zijn praeadvies, feitelijk een meesterlijk pleidooi heeft gehouden voor de benoeming van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur tot Burgemeester, zooals ik in den loop van mijn betoog zal aantoonen, althans dat die oplossing de voorkeur zou verdienen boven de door hem voorgestane combinatie Burgemeester-Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

Hoewel de inleider in een noot aanteekent, dat in zijn praeadvies met „Hoofd van Plaatselijk Bestuur” bedoeld zijn de ambtenaren, die bij de uitvoering der bestuurs hervorming zoo genoemd werden i. c. de Residenten n. s., zoo zal hij in de praktijk nochtans rekening moeten houden met de z. g. taakverdeling neergelegd in Stbl. 1931 No. 168, waarbij een deel der bevoegdheden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur zijn overgedragen aan den Assistent-Resident en den Regent.

Uit zijn betoog valt niet af te leiden of inleider bedoelt *alle* bevoegdheden der voormalige Hoofden van Plaatselijk Bestuur aan den Burgemeester over te dragen dan wel het restant dier bevoegdheden. In het *bevestigend* geval zouden lijnrecht in strijd met de strekking der taakverdeling wederom alle bevoegdheden aan den Assistent-Resident worden ontnomen, alsmede die, welke aan den Regent overgedragen zijn.

In het *ontkennend* geval zal het bestuursdualisme binnen de gemeente tot op zekere hoogte gehandhaafd blijven.

Ja, zelfs rijst de vraag of het wel ooit zal kunnen verdwijnen, zoolang ook niet alle bevoegdheden van den Regent als Landsorgaan op den Burgemeester zijn overgedragen.

Vlak tegenover het betoog van den geachten inleider zou ik dus in beginsel willen stellen de noodzakelijkheid van de handhaving binnen onafzienbaren tijd der zelfstandigheid van de beide Landsbestuurscorpsen over geheel Indië als de stalen structuur van het centrale eenheidsgezag, belast met de uitoefening der politie, de bescherming der bevolking en de uitvoering van die verordeningen, welke geregelde centrale

onpartijdige bemoeienis zullen blijven vereischen als b. v. de agrarische wetgeving en geen speelbal mogen worden van de raden-politiek.

Ten onrechte betoogt de inleider, dat er een principiëel verschil bestaat tusschen de overdracht in medebestuur van een deel van de overheidstaak op de gemeentelijke bestuursorganen en het belasten van den Burgemeester met de bestuurstaak, zooals deze thans door de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur wordt uitgeoefend.

Dit principiële verschil van opgedragen taak bestaat ook in Nederland niet.

De inleider verwijst daarvoor naar de praktijk in Holland, waar de Burgemeester door de regeeringsorganen veelvuldig tot medewerking aan de centrale regeeringstaak wordt geroepen.

„Men acht dit alles onwettig, tenminste in strijd met het stelsel van de Gemeentewet. In het bekende werk van Mr. J. Oppenheim over het gemeenterecht, wordt deze praktijk ten felste bestreden. Hoewel men niet verzuimt op het onwettige van dezen toestand te wijzen, spruit het verzet toch in hoofdzaak voort uit de omstandigheid, dat de burgemeester in Nederland door de hierbedoelde werkzaamheden — aldus inleider — *dermate overladen is „dat hem voor de juiste vervulling van zijn eigenlijke taak als burgemeester, nauwelijks tijd rest”*. (wij cursiveeren).

Bij de recente herziening der gemeentewet is deze praktijk gesanctionneerd door in artikel 15 (nieuw) den Burgemeester uitdrukkelijk als *orgaan van zelfbestuur* te erkennen.

De noodzakelijkheid heeft den wetgever gedwongen in dien geest te handelen, wat te meer de aandacht trekt, omdat Thorbecke, die in zijn oorspronkelijk wetsontwerp den Burgemeester als orgaan van zelfbestuur had ingelascht, deze gedachte later heeft laten varen op advies van de Staten van Noord-Holland.

Er was hier dus wel degelijk sprake van eene in het *systeem* der gemeentewet onwettige handelwijze overeenkomstig de communis opinio van alle staatsrechtsleeraren.

Daartoe doet m.i. niet af het door inleider gereleveerde feit, dat in de Memorie van Toelichting op art. 139 der Grondwet van 1848 is vermeld, dat de Burgemeester *in zekeren zin*, — *ofschoon op een minder schaal* (wij cursiveeren) dezelfde betrekking bekleedt als de Commissaris des Konings in de provincie.

Daarmede kan m.i. slechts bedoeld zijn, dat de Burgemeester evenals de Commissaris des Konings, in het gemeentelijk bestuursorganisme te waken heeft voor aantasting van de regelingen van den centralen wetgever en van de belangen van het Rijk, niet, dat de Burgemeester evenals de Commissaris des Konings in de eerste plaats

Rijksambtenaar zou zijn en in die qualiteit belast met de uitvoering van allerlei opdrachten.

Daarom dient men nauwkeuriger dan inleider doet te onderscheiden tusschen de eigenmachtige inschakeling van den Burgemeester in het administratieve recht ter uitvoering van allerlei koninklijke besluiten, ministerieele circulaire's en wat dies meer zij, en zijne na 80 jarigen strijd thans wettelijk erkende positie, als gemeente-orgaan, belast met zelfbestuur naar eigen inzicht en onder eigen verantwoordelijkheid met behoud van zijne zelfstandigheid.

Over de daaraan verbonden administratieve rompslomp leze men de voordracht van Burgemeester Waning, gehouden in de provinciale vereeniging van Burgemeesters en Secretarissen in Zuid-Holland op 10 October 1930, onder het motto:

„De Burgemeester en de Bureaucratie”, waarvan men rilt, zelfs indien men de Indische bureaucratie kent, doch desalniettemin wil de geachte inleider aan de Burgemeesters der Indische gemeenten desnoods al die werkzaamheden opdragen, in plaats van in het belang der stadsgemeenten en de gemoedsrust der Burgemeesters, aan te dringen op handhaving der *speciale organen* van het Binnenlandsch Bestuur, die thans onder de macht van St. Bureaucratus zuchten!

Daarbij komt nog, dat de geachte inleider eigenlijk zelf tot de conclusie komt, dat elke vergelijking hier faalt.

Al draagt men verschillende bevoegdheden over, nochtans wordt de kern van het vraagstuk niet geraakt, omdat één van de hoofdwerkzaamheden van de bestuursambtenaren is de *eigenlijke bestuursvoering over de Inheemsche bevolking*; het waken over de belangen van deze bevolking en de contrôle over de politieke stroomingen bij die bevolking, bestaande of ontstaande.

Insteede van nu uit dit principieel onderscheid in bestuursstelsels tusschen Nederland en Indië af te leiden de onverenigbaarheid der overdracht dezer bestuursvoering in de Inheemsche sfeer aan den Burgemeester, trekt de geachte inleider daaruit juist — *mirabile dictu* — de tegenovergestelde conclusie en wenscht hij den Burgemeester te promoveeren tot bestuursambtenaar, alsof voor deze speciale bestuursvoering geen bijzondere opleiding en jarenlange terreinkennis vereischt was!

Hoewel de inleider de bezwaren verbonden aan *partieele overdracht* van bepaalde nauwkeurig omschreven bevoegdheden, ruiterlijk erkent, nochtans wil hij al die bezwaren op den koop toe nemen, indien de geheele bestuursvoering ineens wordt overgedragen.

„De eenige verbetering is te verwachten van

de *volkomen* opheffing van het dualistische bestuursstelsel in de gemeente”, roept hij uit.

„Was vroeger het Hoofd van Plaatselijk Bestuur tevens de Voorzitter van den Gemeenteraad, *thans make men den Burgemeester tevens Hoofd van Plaatselijk Bestuur*”. Ganz einfach. Maar bij de uitvoering van het denkbeeld van *integrale* overdracht der geheele bestuursbemoeyenis stuit de inleider op onoverkomelijke bezwaren, die hij echter „en bagatelle” behandelt.

De Burgemeester zegt hij, wordt „Rijkskruier” dus overladen met werkzaamheden, waardoor de tijd en werkkraft van Burgemeester en ambtenaren in belangrijke mate aan de gemeente worden onttrokken, ten nadeele dus eener goede vervulling van zijne eigenlijke taak.

Bovendien wordt de Burgemeester voor zijn verrichtingen als zoodanig opgenomen in het hiërarchisch verband van het Bestuurscorps, met den provincialen Gouverneur als zijn onmiddellijken chef.

M a. w. wordt de Indische Burgemeester in het nieuwe systeem in eene hiërarchische verhouding geplaatst tot den Gouverneur, waardoor hij in tegenstelling tot zijn Nederlandsche collega, die in de eerste plaats orgaan der gemeente is en *blijft*, gevaar loopt ten nadeele weer van de gemeente, zijne zelfstandige positie tegenover de Regeering geheel te verliezen. Van rechtswege — aldus inleider — gaan alle bevoegdheden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur op hem over en komt *de ter plaatse gelegeerde politie*, onder zijn bevelen te staan.

Met deze enkele woorden meent de geachte inleider het belangrijke vraagstuk van de overdracht der politie aan den Burgemeester te kunnen afdoen zonder nader te omschrijven wat onder de uitdrukking „de ter plaatse gelegeerde politie” moet worden verstaan.

Is daaronder ook begrepen de zeggenschap over de veldpolitie, die immers ook *ter plaatse* gelegerd is of uitsluitend de stadspolitie?

Is het de bedoeling van den inleider om uitsluitend de administratieve politie over te dragen of ook de justitieele politie? Hieromtrent tasten wij in het duister, al zal waarschijnlijk in verband met de door hem voorgestelde overdracht van *alle* bevoegdheden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur moeten worden aangenomen, dat de zeggenschap over alle politiecörperen in vollen omvang zal moeten overgaan naar den Burgemeester evenals de geheele bestuursvoering over de Inheemsche bevolking.

Evenzoo zal waarschijnlijk moeten worden aangenomen, dat de inleider geen afzonderlijke gemeentepolitiecörperen wil vormen, doch de landspolitiecörperen wil handhaven onder nieuwe leiding.

Ook laat de inleider zich niet uit over de belangrijke kwestie in welke hoedanigheid aan den Burgemeester de zeggenschap over de politie zal worden opgedragen, terwijl de inleider evenmin de kwestie bespreekt van de kostenverdeeling, wanneer mede in het belang der gemeente de Burgemeester tot hoofd der politie wordt aangesteld en belast wordt met de uitvoering van talrijke ordonnanties op bestuursgebied.

Maar alles beslissend voor het door hem gestelde dilemma alles of niets, is de ondenkbaarheid, dat de Regeering de zeggenschap over de centraal georganiseerde politie zou gaan verdeelen tusschen de Residenten en de Burgemeesters. Met veel moeite en kosten heeft de Regeering de rijkspolitie het meest doelmatig weten te organiseren en de leiding daarvan toevertrouwd aan de Europeesche bestuursambtenaren, die rechtstreeks aan Haar ondergeschikt zijn en de volle verantwoordelijkheid dragen voor de handhaving der openbare orde en rust.

Daartoe beschikken de bestuursambtenaren over alle politiecorpsen en is centrale leiding verzekerd, welke verbreekt wordt ten nadeele eener krachtige gezagshandhaving, wanneer de Burgemeester der stadsgemeenten worden ingeschakeld.

Bovendien vormt in Indië de controle op de Inlandsche beweging een belangrijk onderdeel van de politionele taak, waartoe de Residenten beschikken over den dienst der gewestelijke recherche, waarvan de leiding onmogelijk kan worden verdeeld tusschen de Residenten buiten de stadsgemeenten en de Burgemeesters. Ook de bestrijding der criminaliteit zal verzwakt worden, wanneer in dezelfde Residentie twee kapiteins op het schip geplaatst worden, omdat noch de politieke beweging noch het strafbaar feit zich storen aan de stadsgemeentegrenzen.

Juist in het belang van de handhaving der openbare rust en orde, moet de stalen structuur van het Europeesche Bestuur op politioneel gebied vóór alles behouden blijven, opdat de gemeenten zich rustig kunnen ontwikkelen en hare burgerij zich veilig voelt in woelige tijden.

Want juist in de groote-steden komen de draden der revolutionaire beweging samen en juist daar tiert de misdadigheid, welke slechts krachtig kan worden neergeslagen, wanneer ruimer gebied dan van één stadsgemeente door dezelfde politie-autoriteit wordt overzien.

Niet genoeg kan daarom de nadruk worden gelegd op één effectieven researchedienst binnen en buiten de gemeenten, niet gebonden aan grenzen, waarvan de leiding rechtstreeks beschikt over alle politie corpsen binnen en buiten de gemeenten in de geheele residentie. Bovendien om iets behoorlijk te kunnen doen, moet men het hebben

geleerd en te betwijfelen valt of de ervaring en routine op het gebied der preventieve en repressieve politie, welke nauw samenhangt met eene algemeene kennis van de verhoudingen en toestanden in de Indische maatschappij, kan worden verwacht bij Burgemeesters, die alle ervaring en speciale opleiding daarvoor missen.

In deze leemte kan niet voldoende worden voorzien door het feit, dat te Leiden en Rotterdam een gecombineerde universitaire cursus is geopend voor Nederl. Indische locale bestuurswetenschappen, waar de theorie van het administratieve recht zal worden gedoceerd, terwijl kennis der bevolking slechts wordt verkregen door rijpe ervaring van jaren dienst in verschillende streken van Indië.

Maar om de dreigende overbelasting en het gebrek aan ervaring — zullen wij toevoegen — van den Burgemeester te verhelpen moeten de bestuursambtenaren aan den Burgemeester worden toegevoegd, welk denkbeeld in beginsel onvoorwaardelijk moet worden verworpen, omdat het de bestuursambtenaren als vertegenwoordigers der eenheid ondergeschikt zou maken aan autonome gemeenschappen en in beginsel het Regeeringsgezag zou worden vernietigd.

Zoo stelt de inleider voor om b. v. den Assistent-Resident voor de politie, die niet bestaat, toe te voegen aan den Burgemeester, dus om dezen bij te staan op het gebied der repressieve politie inzake de overwijzing, doch hoe zal op dit aan den Burgemeester onbekend gebied leiding en controle van hem kunnen uitgaan en wat zal er op deze wijze terecht komen van eene effectieve bestrijding der criminaliteit.

Laten wij dan hoe eerder hoe beter het Binnenlandsch Bestuur als overwijzingsambtenaar uitschakelen en deze taak opdragen aan speciale ambtenaren O. M.

Hoe de constructie van rechtstreeksche ondergeschiktheid der assistent-residenten aan den Burgemeester, wier taak zich zoowel op bestuurs- als politioneel gebied ook buiten de stadsgemeenten uitstrekt, moet worden bewerkstelligd, leert ons de analogie met de provincie, beweert de inleider.

Ja, dat is juist, als de positie van den Burgemeester zou overeenkomen in alle opzichten met die van den Gouverneur, die voor den provincialen dienst, voorzover het naar zijn oordeel noodig en met de eischen van 's Land dienst vereenigbaar is, over het hem *als landsdienaar* ondergeschikt personeel beschikt, doch de Burgemeester is in de eerste plaats *gemeentedienaar* en zijne functie als zoodanig zou ten nadeele der gemeente volkomen worden verkracht, wanneer hem officieel de positie van Burgemeester-bestuursambtenaar-landsdienaar zou worden toegekend.

De inleider miskent volkomen het belangrijke

verschil tusschen den Gouverneur, die ook op provinciaal gebied, afgescheiden van zijne belangrijke Landstaak, in de eerste plaats, het zij nogmaals gezegd, Landsdienaar is, en den Burgemeester, die in de eerste plaats ter wille juist van het gemeentebelang, dienaar van de gemeente is en moet blijven.

Of heeft de inleider wellicht willen betoogen, dat de bestuursambtenaren naar analogie van andere Landsdienaren ter beschikking van de *gemeente* moeten worden gesteld en als zoodanig onder de bevelen van den Burgemeester moeten worden gesteld.

Dan zal de positie van het bestuurscorps, dat in het algemeen belang zijne zelfstandigheid moet bewaren ook tegenover de autonome gemeenschappen, volkomen vernietigd worden en tot een speelbal worden verlaagd van een politiek college.

Om de constructie Burgemeester-Hoofd van Plaatselijk Bestuur te verwezenlijken moet de inleider zich in allerlei impasses verstrikken ten nadeele van eene krachtige gezagshandhaving en tot schade van het gemeentelijk belang.

Ook op het gebied der bestuursvorming over de stedelijke bevolking moet de inleider eene dezelfde gewrongen en gevaarlijke constructie toepassen. Daartoe begint hij met de stedelijke Inheemsche bevolking aan de zorgen van den Regent te onttrekken en een specialen Inlandschen ambtenaar met den titel: „Stadsregent” daarvoor aan te stellen, die in geenerlei hiërarchische verhouding mag staan tot de verdere ambtenaren van het Inlandsch B. B. doch rechtstreeks en voliedig ondergeschikt is aan den Burgemeester.

Deze nieuw te scheppen „Stadsregent” zal slechts den naam met den „Landsregent” gemeen hebben, doch overigens het traditioneele aureool van dezen volkomen missen alsmede diens invloed op de bevolking, welke alleen is gaan tanen, omdat in de groote steden eene behoorlijke bestuursorganisatie van het Land ontbreekt.

Wanneer de Landsregent nu geheel wordt uitgeschakeld van de zorg over de stedelijke bevolking en hem geenerlei zeggenschap toekomt over den z. g. Stadsregent, zal ten nadeele van eene goede bestuursvorming binnen de gemeente een belangrijk stuk traditioneel gezag verloren gaan.

Daarom verdient in elk geval de voor Malang aangegeven oplossing de voorkeur, waar de Inlandsche wijkmeesters weliswaar in dienst der gemeente zijn, doch onder de bevelen van den betrokken ambtenaar van het Inlandsch B. B. zijn gesteld.

Maar — zoo vraagt de inleider zich ten slotte af — beteekent dit alles niet in hoofdzaak een terugkeer tot de vroegere stelling van de ge-

meente, waarbij het Hoofd van Plaatselijk Bestuur Voorzitter van den Raad was!

Tot zekere hoogte: ja. Maar er is volgens hem een essentieel verschil.

De leiding van de vroegere gemeente was voor het Hoofd van Plaatselijk Bestuur *een nevenbezigheid* maar thans zijn de rollen verwisseld en wenschen partijen een reparatie-huwelijk aan te gaan, waarbij de rol van den man zal vervuld worden door den Burgemeester en die van de vrouw door het Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

Ik geloof, dat de karakters te veel zullen uiteenloopen om van een gelukkig huwelijk te kunnen spreken en dat de oorzaken van de vroegere scheiding zullen blijven doorwerken.

Wanneer alle bevoegdheden wederom in één persoon worden gecombineerd, wie garandeert de evenwichtige vervulling van de Lands- en gemeente-functies door den Burgemeester?

Wanneer het oude Hoofd van Plaatselijk Bestuur de gelegenheid miste om alle hem opgedragen werkzaamheden harmonisch te verrichten, hoe kan dan de inleider verwachten dat de Burgemeester daarin zal slagen, wat te meer klemmt, waar hij functies zal moeten uitoefenen op bestuurs- en politioneel gebied, welke hem ten eenenmale vreemd zijn?

Of de gemeente of het Land zal schade lijden, want „übermensen” komen helaas zelden op de wereld voor, zelfs onder Burgemeesters. „In het oproepen van den Burgemeester tot deelneming aan de uitvoering van wettelijke voorschriften, waarmede hier te lande op een lijn zal staan de overdracht van de bestuurs-bevoegdheden van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur op den Burgemeester, wordt *ten onrechte* gezien „medebestuur”. Ten onrechte wordt er dikwijls de nadruk op gelegd, dat den Burgemeester als gemeentelijk bestuursorgaan op deze wijze een beduidend ruimere taak zal toevallen — aldus de inleider op blz. 9 van zijn praeadvies.

Inderdaad bestaat er een moeilijkheid met betrekking tot het optreden van den Burgemeester ter uitvoering van algemeene verordeningen.

Immers de Burgemeester is, behalve gemeentelijk orgaan, ook orgaan van het centraal gezag.

Wordt dus de uitvoering eener algemeene verordening aan den Burgemeester opgedragen, dan blijft de vraag open of die opdracht hem werd verstrekt in zijn functie van gemeentelijk orgaan — als wanneer zij, via hem, tot de gemeente is gericht — dan wel in zijn functie van Rijksambtenaar.

Of het een dan wel het ander is geschied, kan, gelijk duidelijk is, juist met het oog op de financieele gevolgen zijner daden voor de gemeenten van groot belang zijn.

In tegenstelling tot de opvatting van den ge-

achten inleider zou ik liever het standpunt willen onderschrijven van de commissie, ingesteld door de Nederlandsche Vereeniging voor Gemeentebelangen, die in September 1931 een rapport uitbracht inzake vermogensrechtelijke gevolgen van zelfbestuursdaden, dat deze vraag in het algemeen niet valt te beantwoorden, doch zich in ieder bijzonder geval oplost in eene van interpretatie.

Hoe echter, wanneer op deze of dergelijke wijze van de bedoeling des wetgevers niet blijkt?

Naar de opvatting van voormelde commissie zal in dergelijke gevallen als meest waarschijnlijke interpretatie moeten worden aanvaard, dat de wet, den Burgemeester aanwijzende heeft bedoeld, *hem als gemeentelijk orgaan aan te wijzen*. Daarvoor pleit in de eerste plaats, dat in des burgemeesters functie het gemeentelijke deel verreweg overheerscht; in de tweede plaats, dat blijkens artikel 88 S. G. O. de werkzaamheid des burgemeesters ter uitvoering van wetten als regel is beschouwd als, en in het kader gebracht van, gemeentelijk zelfbestuur.

Het spreekt vanzelf, dat wanneer de medewerking van den Burgemeester wordt ingeroepen ter uitvoering van allerlei besluiten en circulaires, hij altijd optreedt in zijn functie van rijksambtenaar.

Vervolgens behandelt de inleider de *grootte twistvragen*, die naar Indië zullen worden overgebracht als sequel van de overdracht der bestuursbevoegdheden op den Burgemeester, waardoor dus nieuwe moeilijkheden oprijzen, behalve die welke aan de overdracht zelve verbonden zijn.

De eerste is die van de staatsrechtelijke verantwoordelijkheid voor wat wij noemen „medebestuur” en wat in Nederland heet „zelfbestuur”.

De tweede ligt op het gebied der geldelijke gevolgen van de overdracht, zoowel wat betreft de kosten uit de overdracht voortvloeiend als de aansprakelijkheid voor zelfbestuursverrichtingen jegens derden.

De inleider geeft eene uitvoerige heldere uiteenzetting over den stand dezer vraagstukken in Nederland, waarbij de aandacht van de voorstanders van overdracht van bevoegdheden gevestigd moge worden op het standpunt, door de staatscommissie inzake de financiële verhouding tusschen het Rijk en de Gemeenten in Nederland ingenomen ten aanzien van de *kostenverdeling*.

Deze staatscommissie was van oordeel, dat er *altijd* aanleiding zou bestaan een zeker deel van de kosten van zelfbestuur ten laste van de gemeente te brengen, omdat door het handelen in medebestuur door gemeente-organen, *gemeentebelangen mede* worden gediend.

De commissie zelve neemt aan, dat het „zelfbestuur” niet is een wijze van „Staatsbestuur”, doch zegt nog dat, zoo men een andere mee-

ning mocht zijn toegedaan toch redenen aanwezig zouden zijn om de gemeente in de kosten te doen bijdragen, al ware het alleen maar om hen, die met de uitvoering belast zijn, eenig financieel belang te geven bij een verstandig en zuinig „beheer”. M. i. een alleszins redelijk standpunt, dat echter noodwendig moet leiden tot het opleggen van extra lasten, of het maken van extra kosten, wanneer door de Regeering bestuursbevoegdheden worden overgedragen aan de gemeentelijke organen. Caveant consules! Vooral in dezen tijd.

Wat betreft de uit het vervullen eener opdracht tot zelfbestuur voortvloeiende geldelijke aansprakelijkheid van het daarmede belaste orgaan jegens derden, wijst de inleider er terecht op dat, in Holland een vrijwel algemeene opinie bestaat, dat hier verantwoordelijk is de lastgever, het Rijk.

Weliswaar is de H. R. in zijn bekend arrest van 1924 aan de constante voor de lagere corporaties *gunstige* jurisprudentie getrouw gebleven, doch heeft dit arrest wederom het bewijs geleverd hoe uiterst moeilijk het valt de juiste grenzen te trekken tusschen autonomie en zelfbestuur met al de daaraan verbonden geldelijke consequenties voor de gemeentelijke organen.

Hoewel de inleider zelf erkent, dat tal van ingewikkelde vraagstukken in het leven zullen worden geroepen, vleit hij zich nochtans met de hoop, dat het *hem* gelukken zal te verhoeden, dat *deze chaos* (sic!) naar Nederlandsch-Indië wordt overgebracht, doch is hij er m. i. slechts in geslaagd den bestaanden chaos te vergrooten.

Immers in plaats van zich te baseeren op de vaststaande Nederlandsche staatsrechtelijke jurisprudentie en geijkte begrippen als zelfbestuur = medebestuur = medebewind = selfgovernment, over te nemen, gaat hij een onderscheid maken tusschen „zelfbestuur” en „medebestuur”.

Het begrip „zelfbestuur” blijft zijne gewone beteekenis behouden, doch het begrip „medebestuur” wordt omgezet in uitvoering door gemeente-organen, *niet* van de regelingen der hogere corporatie op eigen gezag en verantwoordelijkheid, maar louter als werktuigen, als agenten van het Rijksgezag.

Tot deze verwrongen constructie van het begrip „medebestuur”, hetwelk dus door hem zelfs vereenzelvigd wordt met „ambtelijke decentralisatie” wordt hij gebracht om de gemeente besturen te ontheffen van alle aansprakelijkheid voor de uitvoering van dit onderdeel der bestuurstaak.

Het behoeft echter geen betoog, dat door deze constructie de positie der gemeente-organen wordt *verlaagd* tot die van bloote werktuigen der *Landsregeering*.

Daarom zal men onvoorwaardelijk moeten vasthouden, juist ter voorkoming van verwarring, aan

vaststaande begrippen en onder „medebestuur” moeten verstaan de wettelijke *verplichting* der gemeente tot het maken van verordeningen — of meer algemeen, tot het verrichten van welke andere handeling ook maar, ter onderscheiding van *autonomie*, waarop onder al die werkzaamheden vallen waardoor een corporatie door middel van haar organen eigen huishoudelijke belangen naar eigen inzicht — *zij het somtijds onder hoogere, preventief of repressief, toezicht* — behartigt.

Deze laatste factor laat de inleider terecht gelden, wanneer hij eene beschouwing wijdt aan het ook voor Indië belangrijke begrip van „beperkte autonomie,” waarvan inderdaad de *instellingsordonnantie* van de lagere openbare gemeenschappen in Indië meerdere voorbeelden leveren.

Ten onrechte haalt de inleider als voorbeeld voor Nederland aan de Distributiewet, Woningwet e. a.

Inderdaad heeft de H. R. de gemeentelijke bemoeiingen inzake de Distributiewet beschouwd als te behooren tot de gemeentelijke autonomie, maar deze constructie heeft in de literatuur vrij algemeen bestrijding ondervonden; wettelijke *opdracht* van zorg inzake de volksvoeding aan de gemeenten kan moeilijk als een regeling van gemeentelijke autonomie worden beschouwd, daar het kenmerk der autonomie juist is de vrijheid in de al of niet verzorging der gemeentelijke belangen.

Slechts prof. Kranenburg neemt het arrest in bescherming, zulks echter op grond van een betoog, waarvan terecht door Mr. Sybenga is gezegd „dat het niet minder moeilijk te volgen is dan dat van den Hoogen Raad”.

Wat betreft de Woningwet zou ik willen verwijzen naar het rapport van de commissie inzake vermogensrechtelijke gevolgen voor zelfbestuursdaden, naar wier oordeel de *Woningwet-figuur geheel in het kader van het zelfbestuur valt*, zooals eveneens werd aangenomen door den H. R. in zijn arrest van 29 April 1912 W. 9344, waarbij de zorg voor de Volkshuisvesting uitdrukkelijk tot een *rijksbelang* werd gestempeld, al zijn daarbij uiteraard ook lokale belangen betrokken.

Ik voor mij kan in figuren als de *Woningwet*, de *Warenwet*, de *Ambtenarenwet 1929* in geen geval voorbeelden zien van „beperkte autonomie”, maar hoogstens op het voetspoor van Prof. Kranenburg van „tusschenvormen” van autonomie en zelfbestuur.

Wat aangaat de door den inleider aangehaalde Indische voorbeelden zullen wij met hem moeten aannemen, dat krachtens de art. 3, 5, 21 en 22 van het Motorreglement (Staatsblad 1927 No. 253) en de art. 2 en 3 der *Hinderordonnantie*, auto-

nome bevoegdheden zijn opgedragen, eerstens omdat, ter voorkoming van grenzenloze verwarring m. i. als criterium des onderscheids moet worden aangenomen, dat alleen wanneer eene *verplichting* tot medewerking wordt gevorderd, er sprake is van zelfbestuur onverschillig of die verplichting daartoe nu bestaat in het verrichten van materiele daden, in het nemen van besluiten of het vaststellen van verordeningen, terwijl in de tweede plaats de *bevoegdheid* tot het treffen van regelingen in die beide ordonnanties wordt opgedragen aan de betrokken *raden* i. p. v. aan de als regel voor de uitoefening van het zelfbestuur aangewezen organen.

Daartegenover mag worden opgemerkt, dat het Jaarverslag van de provincie West-Java op blz. 23 de bemoeienissen met het Motorreglement rekent tot het medebestuur evenals het Decentralisatieverslag 1927-1928 op blz. 8 der Inleiding. De uitbreiding der sfeer van de „beperkte autonomie” ten koste van het „zelfbestuur” leidt uiteraard tot uitbreiding van de geldelijke aansprakelijkheid der gemeentebesturen jegens derden en moet daarom dit stelsel in het belang der gemeente niet worden aanvaard, wanneer de verplichting tot zelfbestuur kan worden geconstrueerd.

Om de constructie Burgemeester-Hoofd van Plaatselijk Bestuur te redden zonder de gemeenten op te hooge kosten te jagen, moet de inleider de positie van den Burgemeester volkomen verkrachten en hem in alle opzichten maken tot „een commissaris des Konings binnen de gemeente,” belast met het z. g. medebestuur als Rijksagent.

Wij hebben reeds gezien hoe het aanvaarden van de positie van den Burgemeester als gemeentelijk orgaan bij uitstek, „man der gemeente” in de eerste plaats in Holland juist geleid heeft tot zijne erkenning als zelfbestuursorgaan, met dien verstande, dat hij slechts in die gevallen als agent van het Rijk optreedt, wanneer uit de desbetreffende wet of het desbetreffend wettelijk voorschrift deze bedoeling is af te leiden, *dus voor uitzonderingsgevallen*. De inleider daarentegen, die den Burgemeester wil promoveeren tot ambtenaar B. B. tot een echten Commissaris des Konings binnen de gemeente, wil hem zelfs gelijke positie verschaffen als aan den Gouverneur en aan den Regent, belast met een eigen landstaak buiten de decentralisatie om. Met het oog daarop moet hij het ook betreuren, dat art. 88 S. G. O. den Burgemeester als zelfbestuursorgaan kent, want met instemming verwijst hij naar artikel 119 lid 6 der I. S., waarin *zijn* stelsel in alle zuiverheid voor den Gouverneur is belichaamd.

Immers regeling van het medebestuur is geen zaak, die in een organieke ordonnantie thuis

behoort, doch vindt, zoo noodig, plaats bij *Regeeringsinstructie*.

Derhalve moeten alle bepalingen uit de drie organieke ordonnanties (Stadsgemeente-, Provincie- en Regentschapsordonnantie) worden geschrapt, waarbij de Burgemeester de Gouverneur en de Regent als zelfbestuursorganen zijn aangewezen, hoewel in Holland na 80 jarigen strijd eindelijk de zege is behaald van erkenning van den Burgemeester als zelfbestuursorgaan, al blijft hij daarnaast tot op zekere hoogte bij de uitvoering van allerlei besluiten en circulaires agent van het Rijksgezag.

Ja, zelfs wil de inleider overwegen om naar analogie van art. 120 lid, 1. I. S. te bepalen, dat het bestuur binnen de gemeente, voorzoover gelegen buiten de gemeentelijke huishouding en voorzoover niet anders is bepaald (dus voorzoover niet aan gemeente-organen opgedragen) in naam van den Gouverneur-Generaal wordt uitgeoefend door den Burgemeester.

Bij de behandeling der jongste herziening van de Gemeentewet heeft minister Ruys de Beerenbrouck met zooveel woorden dan ook betoogd, dat erkenning van den Burgemeester als orgaan van zelfbestuur in de gemeentewet *onafwijsbaar* is, terwijl de inleider vlak het tegendeel beweert en pleit voor de erkenning van Burgemeester als orgaan van het Rijk.

In den gedachtengang van den inleider is de term „zelfbestuur door den burgemeester” eigenlijk heelemaal verkeerd en beroept hij zich daarvoor op een artikel van Mr. J. Sybenga in het R. M. jaargang 48, volgens wien zelfbestuur alleen kan geschieden door de gekozen organen uit en door de bevolking van de onderdeelen van den staat, die bij de uitvoering betrokken zijn.

Maar wat is de eigenlijke gedachte van zelfbestuur — zoo stelde de Minister vd. de vraag tegenover den afgevaardigde Marchant. „Het is, dat voor zooveel de lokaal verschillende toestanden vorderen, dat een wet niet uniform wordt uitgevoerd, tot medewerking worden geroepen lokaal bekende organen”.

Men deed zulks niet, omdat deze besturen waren organen van provincie en gemeente; *niet* — zooals de geachte afgevaardigde meent, *omdat het waren gekozen vertegenwoordigers van de burgerij, maar omdat zij lokaal bekend waren*”.

Niet duidelijk is ons de opmerking van den praeadviseur op blz. 16, dat „een verder practisch resultaat van de ontbinding in factoren van het begrip medebestuur = zelfbestuur is, dat van dit terrein als vraagbaak worden weggedrongen de historisch-philosophische beschouwingen, wat onder de begrippen autonomie en zelfbestuur moet worden verstaan”.

M. i. zou in de opvatting, dat het begrip auto-

nomie in Indië niet bestaat, de zelfstandigheid der gemeenten door de Regeering ernstig kunnen worden belaagd.

Ik wil hierop niet verder ingaan, maar slechts opmerken, dat o.i. voor Indië een staatrechtelijk „autonomie-begrip” zal moeten worden aangenomen andersoortig dan de voor bestaande Nederlandsche in de historie gewortelde autonomie.

Wanneer ik op grond van de voorafgaande beschouwingen mijn oordeel wil resumeeren over dit praeadvies, dan moet ik met klem de strekking daarvan om den Burgemeester — Hoofd van Plaatselijk Bestuur te maken, ontraden, zoowel in het belang van de Regeering, van de bevolking als van de gemeenten.

Van de Regeering, omdat de stalen structuur van het Binnenlandsch-Bestuur ten nadeele van eene krachtige gezagshandhaving zal worden ontmanteld, wanneer aan de Landsbestuurscorpsen in beginsel de zeggenschap over de politie wordt ontnomen en zij ondergeschikt worden gemaakt aan organen van autonome gemeenschappen.

Van de bevolking, omdat overdracht van de geheele bestuursvoering aan organen van autonome gemeenschappen, de bevolking zal berooven van haar natuurlijke beschermers, die staan boven alle partij-politiek en in beginsel over *aller* belangen moeten waken.

Van de gemeenten last not least, omdat de positie van den Burgemeester, den „man der gemeente” zal worden gedegradeerd tot die van Rijksambtenaar, rechtstreeks ondergeschikt aan de Regeering, *overbelast* met allerlei werkzaamheden ten dienste van het Land, waardoor de goede vervulling van het Burgemeestersambt in het gedrang moet komen.

Daarbij komt nog de waarschijnlijkheid, dat bij verdere overdracht van bestuursbevoegdheden de gemeenten met de daaraan verbonden uitgaven zullen worden belast, althans die uitvoering voor de gemeenten extra-kosten zal medebrengen en nieuwe ambtenaren zullen moeten worden aangesteld.

Ook de gemeenteraden, wien verzocht was adhaesie te betuigen aan de motie Bach-Kolling, hebben zich in meerderheid niet beslist daarover uitgesproken en gaat het niet aan deze uitspraken van belanghebbenden zelve afkomstig, aan te tasten door aan de leden van die raden gebrek aan inzicht te verwijten!

Stelt men tegenover al deze bezwaren, waarvan de gegrondheid door inleider goeddeels wordt toegegeven, al meende hij ze door zijne constructie van overdracht te kunnen ondervangen, de combinatie Hoofd van Plaatselijk Bestuur-Burgemeester, dan is voor de verwezenlijking *dezer* constructie slechts eene samensmelting van *personen, niet van strijdige stelsels* noodig, welke zelfs eene bezuiniging zal opleveren.

Niet alsof ik, althans voor de groote gemeenten, zou willen terugtreden op den afgelegden weg, doch wanneer men het dilemma stelt Burgemeester-Hoofd van Plaatselijk Bestuur of Hoofd van Plaatselijk Bestuur-Burgemeester, dan valt m. i. de keuze niet lastig, te meer, omdat de ervaring heeft geleerd, dat goede bestuursambtenaren ook goede Burgemeesters zijn geweest, terwijl wij niets afweten van de geschiktheid der Burgemeesters voor de uitoefening der Landstaak, waarvoor eene speciale opleiding en ervaring vereischt is.

En moet nu een beproefd stelsel worden prijsgegeven met al de daaraan verbonden bezwaren en risico's, welke wij vooral in dezen tijd niet mogen loopen, omdat in *uitzonderingsgevallen* de persoonlijke verhouding tusschen den Burgemeester en de ambtenaren van het B. B. te wenschen heeft overgelaten?

Ik kan mij onmogelijk voorstellen, dat inderdaad in meerdere gevallen een onhoudbare toestand is ontstaan, omdat van ambtenaren in die positie redelijke samenwerking verwacht kan worden, ja zelfs *geëischt moet* worden door de Regeering.

Het spreekt dan ook van zelf, dat staande voor de volstreckte keuze tusschen het door den inleider gestelde dilemma *alles of niets*, het eindoordeel ook in het belang der gemeenten niet anders kan en mag luiden dan „niets”, maar dan ook „NIETS”.

Rembang, Mei 1932. MR. H. D. VAN WERKUM.

Decentraliana

Is een Koelhuis bij een Slachthuis noodzakelijk?

De vraag of een koelhuis noodzakelijk is voor een gemeentelijk slachthuis mag men in het algemeen wel terdege onder de oogen zien, omdat hiermede de begroting niet weinig wordt beïnvloed. Behalve de belangrijke verhooging van de kapitaalskosten bij den bouw van een koelhuis, zullen hiermede ook de totale exploitatiekosten als regel ongunstiger worden, zoodat het van veel belang is om in verband met de locale omstandigheden de voordeelen ervan ernstig te overwegen.

Deze voordeelen zijn:

1e. In een frische, droge, afgekoelde omgeving bewaard, blijft hygienisch voorbehandeld vleesch eenige weken goed; door het rijpingsproces dat zich daarin afspeelt, verkrijgt het een betere kwaliteit en wordt het lichter verteerbaar.

2. Er kunnen zich in de praktijk der vleeschkeuring omstandigheden voordoen, waarbij het alleen verantwoord is vleesch voor de consumptie

vrij te geven, nadat het ingestelde bacteriologisch vleeschonderzoek heeft uitgewezen dat het vrij van ziektekiemen is. Uit een hygiënisch oogpunt moet dus aan een slachthuis een gelegenheid worden verbonden, waardoor het mogelijk is, om verdacht vleesch eenigen tijd te bewaren, zonder dat het in bederf overgaat, in afwachting van het resultaat van het onderzoek, dat eenige dagen in beslag kan nemen.

Het kan zich voordoen, dat onder het door de vleeschhousers geïmporteerde of gefokte slachtvee een ook voor den mensch gevaarlijk besmettelijke veeziekte uitbreekt, als bijv. „miltvuur”, en dat met het oog hierop de betrokkenen hunne dieren zoo spoedig mogelijk willen laten afslachten, om verder verlies door sterfte onder het vee te voorkomen.

Hieraan zal niet kunnen worden tegemoetgekomen, wanneer er geen koelhuis is om het vleesch te bewaren totdat is uitgemaakt of het van het te slachten vee afkomstige vleesch nog bacterievrij is.

Voor al voor gemeenten, die voor de voorziening van slachtvee afhankelijk zijn van verafgelegen en niet te controleeren veestapels, kunnen noodslachtingen en voor den mensch gevaarlijke veeziekten altijd voorkomen, hiervoor is een koelhuis bij het abattoir onontbeerlijk.

3e. Onder het rundvee komt vaak de zoogenaamde cysticercosis of blaaswormziekte voor. De spieren van dieren, die aan deze ziekte lijden, bevatten de tusschenvorm van de bij den mensch parasiteerende lintworm, de *Taenia saginata*. Komen de blaaswormen levend of levenloos in grooten getale verspreid in het lichaam voor, of is het zieke dier sterk vermagerd, dan wel het vleesch waterzuchtig of sterk verkleurd, dan moet alles worden afgekeurd. Worden er echter slechts weinige levensvatbare kiemen in het vleesch gevonden, dan is dit voor de consumptie nog zeer wel bruikbaar, wanneer het vleesch minsten 3 weken in een koelhuis aan de inwerking van een temperatuur van hoogstens 4° C. wordt blootgesteld. In dien tijd sterven alle blaaswormen af en kan het vleesch daarna zonder gevaar voor den mensch worden gegeten.

Een feit is, dat in vroeger jaren toen er op Java nog geen verplichte vleeschkeuring bestond, door de Inlandsche slagers, vooral te Batavia en Buitenzorg, Balinesche runderen werden geslacht, waarbij veel blaaswormziekte voorkwam. Na de invoering van de verplichte vleeschkeuring werden tengevolge van de plaats gehad hebbende afkeuringen, hoe langer hoe minder Balineesche runderen geslacht, en momenteel wordt alleen Balineesch vee geslacht door een enkele bekende Bataviasche firma, die in het bezit is van een eigen koelinrichting.

Hierbij zij nog opgemerkt, dat er ook nog wel andere methoden zijn, om vleesch, behept met blaaswormen, geschikt te maken voor de consumptie, n.l. door sterilisatie en door onderdompeling in een 20%-keukenzoutoplossing gedurende 3 weken.

Door deze methoden verliest het vleesch echter veel van zijn oorspronkelijke gesteldheid, waardoor de prijs sterk daalt.

4e. Wil de slager van zijn dagelijksche slacht zoo min mogelijk overschot vleesch hebben, dan moet hij van te voren zijn slachtdieren zoo kiezen, dat het hiervan verkregen netto slachtgewicht gelijk is aan de hoeveelheid vleesch, die hij dagelijks plaatsen kan. Dit zal hem niet altijd gelukken en wanneer hij vleesch overhoudt, dan zal hij dit tegen sterk verminderden prijs moeten verkoopen of het bederft.

Bestaat er een koelhuis, dan wordt het niet voor directe verkoop bestemde gedeelte daarin bewaard; zoowel de slager als het publiek worden er mee gebaat, want het bedorven vleesch zal door den verminderden prijs veelal toch wel zijn weg vinden en nog onder den een of anderen vorm door het publiek geconsumeerd worden.

5e. Bij de aanwezigheid van een koelhuis behoeft er niet iederen dag geslacht te worden. Een deel van het vleesch kan gereserveerd worden, zoodat er periodiek een dag vrijkomt voor de reiniging van het slachthuis, hetgeen uit een hygiënisch oogpunt zeer gewenscht is.

Bovendien kunnen de slachttijden zoodanig geregeld worden, dat de belangen van het personeel van het slachthuis en van de slaggers er door gediend worden.

Uit het bovenstaande moge volgen, dat voor een behoorlijk slachthuis, vooral in Indië, een koelhuis eigenlijk onmisbaar is, wel zal daardoor de exploitatierekening van het geheel gedrukt worden, maar hierin kan wederom tegemoet worden gekomen door gedeelten van het koelhuis te verhuren, ook voor het koelen van fruit, boter, conserven enz.

Betreffende de inrichting van een koelhuis, zij het volgende opgemerkt.

De koelruimten zijn te splitsen in de z.g. voorkoelkamer en de eigenlijke koelkamer.

In de voorkoelkamer moet een temperatuur van $\pm 9^{\circ}$ C. worden verwekt, waarin het vleesch 2 à 3 dagen kan worden bewaard. Hierdoor neemt de geschiktheid van het vleesch voor de consumptie toe.

Het is niet noodig in de voorkoelkamer runder- en buffelvleesch gescheiden te houden, na het besterven van het vleesch wordt de geur niet overgenomen.

Door toepassing van dubbele deuren moet het verlies aan koude zooveel mogelijk worde voor-

komen. De toevoer en afvoer van de koude en warmere lucht geschiedt door houten luchtkokers, die langs de wanden tegen het plafond worden aangebracht, deze dienen met een bederfwerende laag te worden bedekt. Van veel belang is de constructie van den vloer en de wanden, die goed geïsoleerd moeten zijn. Als isolatiemateriaal kan het beste kurk worden genomen, wat wel duurder in aanschaffing is dan andere isolatiestoffen als puimsteen en beton maar wat het behoud van de gewenschte temperatuur in de ruimte het beste waarborgt.

Ook de vloer eischt eene bijzondere constructie met isoleerende kurk en betonlagen, afgedekt door een bovenvloer van Qunast tegels.

De wanden kunnen worden afgedekt met verlaasde tegels.

De verlichting der kamers geschiedt het beste door bovenlichten, welke door blauwgekleurde glasplaten worden gevormd.

In de koelkamer wordt een temperatuur onderhouden van $2 - 4^{\circ}$ C. Men neemt hier een dikere kurklaag voor de isolatie.

Om het vleesch niet uit de koelcellen direct in de warme buitenlucht te brengen, doch het geleidelijk in temperatuur te doen toenemen brengt men uitkoelruimte aan waar het vleesch uit de koelkamers eerst wordt opgehangen.

(Onze Stem).

Maleisch Gedeelte.

**Pemoengoetan wang oleh daerah-daerah autonom
oentoek sewa djalan jang dipergoenakan
oentoek djalan spoor oleh roepa-
roepa peroesahaan**

Tentang ini hal, maka Pemerintah setoedjoe dengan pendapetan Direktoer B.B. Demikianlah terijata dari soeratnja Direktoer terseboet kepada Madjelis Gedeputeerden Provincie Djawa Barat, soerat mana boenjinja sebagai berikoet.

College van Gedeputeerden dari Djawa Timoer memadjoekan pertanjaan kepada saja, apakah pemoengoetan wang oleh daerah-daerah jang berpemerintahan sendiri oentoek sewa djalan oemoem jang dipergoenakan oentoek djalan spoor oleh roepa-roepa peroesahaan, tidak boleh dipandang bertentangan dengan pasal 4 dari pada Reglement jang termoeat dalam Stbl. 1885 No. 158 tentang memasang dan mempergoenakan djalan trem oentoek keperloeian peroesahaan tani dan keradjinan.

Dalam soerat saja tanggal 21 Mei j l. No. A. I. 15/2/19, jang bersama ini saja sampaikan kepada Pemerintah, dalam soerat mana saja oeraikan

bahwa meskipun kita tidak sangsi lagi, bahwa ketentoean-ketentoean yang bedjalan sekarang ini tidak membantah pada pemoengoetan sewa tersebut, timbangan saja pemoengoetan sewa yang seroepa itoe sekali-kali tidak sesoeai dengan maksoednja pasal 4 dari Stbl. 1885 No. 158 dan dengan pendirian Pemerintah atas hal ini yang dilakoekan sedjak tahoen 1925.

Berhoeboeng dengan hal itoe oleh saja telah diperma' loemkan kepada Pemerintah, bahwa sepandjang timbangan saja tidak baik sekali, kalau sekarang — sementara menoenggoe adanja atoeran yang sekarang sedang dipertimbangkan oentoek mengganti atoeran yang termoeat dalam Stbl. 1885 No. 158 — oleh daerah-daerah yang berpemerintahan sendiri diadakan pemoengoetan sewa, kalau sampai masa ini daerah itoe memang belum melakoekan pemoengoetan tersebut, sedang oentoek daerah-daerah yang telah bertahoen-tahoen memoengoet sewa yang seroepa itoe, biarlah pemoengoetan itoe diteroekannja sampai atoeran baharoe itoe diadakan,

Djoega saja menimbang bahwa sementara atoeran tersebut belum diadakan, kepada regentschap² tida perloe diperboeat keberatan oentoek mengganti peratoeran dari gewest yang berboeat pemoengoetan sewaan karena mempergoenakan djalan oemoem oentoek memasang spoor oentoek keperluan roepa-roepa peroesahaan yang berlakoe teroes oentoek regentschap² itoe, dengan peratoeran regentschap, sendiri, karena peratoeran² lama dari Gewest dahoele, berhenti berlakoenja kalau dalam tempo lima tahoen semendjak berdirinja regentschap itoe tidak diganti dengan peratoeran sendiri.

Dalam soeratnya Sekretaris Pemerintah tanggal 15 Juli j.l. No. 1696/B. Pemerintah mengabarkan kepada saja bahwa Pemerintah, meskipun sebetolnja menimbang bahwa atoeran yang saja kemoekakan itoe tidak menjenangkan benar oentoek mendjawab mas'alah dalam hal ini, soepaja memoedahkan oeroenan, voorstel saja itoe disetoedjoei, dan ia memberi koeasa kepada saja oentoek memperma' loemkan hal ini kepada Mandjelis Toeane sebagai termaksoed diatas.

Dari perintah tersebut dengan djalan ini saja sampaikan.

Lagi dapatlah saja disini memperma' loemkan kepada Mandjelis Toeane bahwa voorstel²nja oentoek menetapkan oendang² yang baroe oentoek mengganti oendang² yang bermoeat dalam Stbl. 1885 No. 158, boleh djadi beberapa hari lagi akan dikirimkan kepada Pemerintah, dan dimaksoed soepaja dalam rentjana oendang-oendang yang baroe itoe dengan seterang-terangnya diberikan hak kepada daerah yang berpemerintahan sendiri, soepaja dalam beberapa hal, ia boleh memoengoet sewa karena toeroet memakai djalan yang di

oeroes oleh daerah itoe oentoek djalan spoor yang dipasang diatas djalan itoe oleh roepa peroesahaan (Regentschapsblad Tjiandjoer).

„Tjaranja membajar keroegian kepada peminta yang pertama atas tanah-tanah yang disediakan oentoek daerah yang berpemerintah sendiri”.

Gouvernements Secretaris telah toelis pada dewan-dewan kaboeupaten seperti berikoet :

Tentang penjediakan tanah oentoek keperluan daerah-daerah yang berpemerintahan sendiri, atas tanah mana soedah diminta hak eigendom atau hak lain-lainnja, selamanja oleh Pemerintah diambil pendirian, bahwa kalau oleh daerah itoe dipergoenakan pilihan,

hanja oentoek daerah-daerah yang berpemerintahan sendiri, lain dari pada Gemeente.

yang termaksoed dalam Bijblad atas Staatsblad No. 11605, *) yang mana berhoeboeng dengan kepentingan oemoem yang bersangkoetan dengan pemberian tanah itoe, daerah itoe mendapat hak lebih besar dari pada peminta yang pertama, atau oentoek gemeente² diambil hak kelebihan, yang termaksoed dalam Bijblad atas Stbl. No. 11272,

hanja oentoek gemeente sadja :

Oentoek semoea : kepada daerah itoe mendjadi soeatoe kewadajiban oentoek membajar keroegian yang pantas kepada peminta tanah itoe yang pertama, setelah persediaan itoe ditetapkan.

Pada oemoemnja keadilannja memberi keroegian itoe diakoe oleh pemerintah daerah-daerah yang berpemerintahan sendiri, akan tetapi dalam hal itoe terdjadi ada yang memadjoekan keberatan atas kewadajiban oentoek membajar keroegian itoe dengan sigera, dan dikemoekakan soeatoe kehendak soepaja pembajaran itoe ditanggoehkan sampai soeatoe tempo yang betoel² tanah yang disediakan itoe dipergoenakan sebagaimana yang dimaksoed itoe.

Berhoeboeng dengan hal itoe Goebenoer-Djenderal menimbang perloe oentoek menerangkan lagi pendirian yang dipegang oleh Pemerintah itoe.

*) Dalam soerat edaran dari Directeur van Binnenlandsch-Bestuur tanggal 2 Februari 1928 No. A.I. 30/1/16 kepada kepala-kepala daerah. sebagai termoeat dalam Bijblad atas Staatsblad No. 11605, hanjalah diseboetkan oentoek daerah-daerah locaal lain dari pada Gemeente, akan tetapi sirkoelir itoe sekarang boleh dipandang berlakoe oentoek segala daerah yang berpemerintahan sendiri, dengan mengetjoealikan gemeente.

Bermoela maka diperma'loemkan bahwa Pemerintah, djoega setelah mendapat tahoe adanja keberatan² jang dikemoekakan, tidak mendapat sesoeatoe alasan oentoek meninggalkan peri kelakoean jang didjalankan sampai sekarang, dan dari sebab itoe oentoek seteroesnja mengharap soepaja diambil sebagai poko pendirian bahwa pembayaran kepada peminta tanah jang pertama itoe dilakoekan dengan segera setelah diambil kepoatoesan oentoek menetapkan tanah itoe diperboeat persediaan.

Dalam kewadajiban jang didjatoehkan kepada daerah² jang berperintahan sendiri ini, sepandjang timbangan Wali Negeri tiadalah dapat dipandang sebagai soeatoe gangoean atas azasnja autonomie, sebab hal ini boekan soeatoe perintah jang ditoedjoekan kepada daerah² itoe soepaja keloearan wangnja segera dilakoekan, akan tetapi soeatoe perdjandjian jang terpaksa haroes diperboeat berhoeboeng dengan kelebihan hak jang akan diberikan oleh Negeri, oentoek melindoengi kepentingannya orang jang bepermohonan. Karena dilebihkan haknja dari orang² jang bepermohonan soedah soeatoe keoentoengan bagi daerah itoe; kalau keoentoengan itoe sekarang ditambah lagi dengan menanggoehkan pembayaran keroegian, sepandjang timbangan Wali Negeri keterlaloean, dan boleh mendjadikan tidak baik dan terlaloe dipertinggikan politieknja daerah jang bersangkoetan dalam hal oeroesan tanah.

Lain dari pada itoe ada lagi ke-tidak adilannya, karena seseorang jang mengeloearkan wang oentoek mendapat sesoeatoe hak, kalau hak itoe pada achirnja djatoh ketangan orang lain, boekan sadja djerih lelahnja tidak mendapat hasil, djoega penggantian ongkos-ongkos jang dikeloearkannya ditanggoehkan terkadang sampi lama sekali.

Oentoek bertambah banjaknja ongkos² itoe sepandjang timbangan Pemerintah tidak perloe dikoeatirkan; penahan (rem) jang oetama dalam hal itoe ialah karena orang² jang memasoekkan permintaän itoe merasa bimbang apakah benar² daerah jang berpemerintahan sendiri itoe perloe memakai tanah itoe, dan karena telah ditentoekan bahwa kalau antara satoe sama lain tidak berkenan, penggantian ongkos itoe akan ditetapkan oleh seorang commissie.

Dari sebab itoe meskipun Pemerintah haroes memegang tetap pendirannya, oentoek melakoe-kannya dalam praktik Pemerintah menimbang, bahwa dari sebab adanja kewadajiban membajar itoe terdjadi oleh orang lain diloeat perhitoengan daerah jang bersangkoetan, tidak moengkin oentoek memberi perintah melakoean pembayaran itoe sebeloean diboeat persediaannya dalam begrooting daerah itoe.

Karena itoeelah maka kewadajiban membajar itoe haroes dipenoehi, boekan dengan segera setelah

ditetapkan adanja kewadajiban membajar itoe, akan tetapi setelah wangnja oentoek keperloean itoe dalam begrooting dari daerah jang bersangkoetan disediakan dan begrootingnja soedah berlakoe.

Djadi achirnja terdjadilah soeatoe kewadajiban kepada daerah jang berkepentingan itoe oentoek menjediakan wang oentoek keperloean terseboet dalam begrooting besar jang berikoetnja.

Lagi oleh Pemerintah tertimbang adil oentoek diperboeat ketjoealian jang menjimpang dari pada ketentoean biasa dari pembayaran dengan segera, kalau tanah jang diminta itoe terletak didalam rooiliijn, jang ditetepkan dalam peratoeran pada waktoe tanah itoe ditjaboet dari pada haknja anak Negeri. Dalam hal jang seroeapa ini Pemerintah tidak menaroeh keberatan oentoek memperkenalkan kepada daerah jang bersangkoetan oentoek menanggoehkan pembayaran itoe sampai pada waktoe bahwa betoel² tanah itoe dipergoenakan oleh daerah terseboet, sebab orang jang memasoekkan permohoenan itoe boleh dipandang bahwa ia soedah mengetahoei jang tanah itoe tidak akan diberikan baik dengan hak eigendom maoepoen dengan hak jang lain.

Hanja oentoek madjelis² gemeente :

Disini diperingatkan dengan sangat oleh Pemerintah, bahwa hanjalah dalam satoe hal sadja, sebagi jang dioeraikan dalam ajat ke 7 dari Bijblad atas Stbl. No. 11272, kewadajiban membajar keroegian itoe samasekali dibebaskan, jaitoe kalau oleh si peminta dibelinja tanah² itoe dari pendoedoek setelah pemberian tahoe dari maksoednja gemeente jang telah disjahkan itoe, dilakoekan, sedang tanah jang diminta itoe termasoek pada tanah-tanah, jang menoeroet maksoed (plan) itoe tidak akan diperkenankan oentoek permintaän eigendom dari jang lain.

Oentoek semoea :

Oentoek penoetoep Wali Negeri memperingatkan poela kepada Madjelis Toean — berhoeboeng dengan soetoe hal jang terdjadi dalam praktik — bahwa tjara pemberian keroegian kepada peminta² jang pertama jang dioeraikan diatas itoe, boekan sadja haroes dilakoekan kalau tanah jang diminta itoe seloeroehnja disediakan oentoek keperloean daerah jang berpemerintahan sendiri, akan tetapi djoega kalau jang disediakan itoe hanya sebahagiannya sadja, dalam hal mana pemberian keroegian itoe haroes dihitoeng dengan perbandingan.

Karena memperma'loemkan jang terseboet diatas ini dengan permintaan soepaja hal ini kemoekanja oleh Madjelis Toean diperhatikan, maka terlepaslah saja dari pada mendjalankan soeatoe perintah jang saja terima dari Gouverneur-Generaal (Regentschapsblad Tjiandjoer).

Nederland.

Terreinophooging met vuilnis en hinderwet.

Ingevolge het bepaalde in de art. 1 en 2 onder VII der hinderwet wordt voor het oprichten van een inrichting bestemd tot bewaring en verwerking van afval vergunning vereischt. Blijkens arrest van den Hoogen Raad van 31 December 1923 moet het woord „en” disjunctief worden opgevat, zoodat ook voor inrichtingen alleen tot bewaring of alleen tot verwerking vergunning noodig is. Nu doen zich in Noordbrabant — aldus Gedeputeerde Staten van die provincie in een aan den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid gericht brief — gevallen voor, dat het huis- en straatvuil wordt aangewend tot ophooging van laag gelegen terreinen. Het vuilnis wordt door den reinigingsdienst gestort op een bepaald terrein en wanneer dit bijna het niveau van de omgeving bereikt heeft, wordt het met een deklaag zand daarmede gelijk gemaakt. Ook gaat men wel te werk volgens de methode van onderdelving; het vuil wordt dan gestort in te graven sleuven, waarvan de uitkomende grond tegelijkertijd op het vuil wordt gebracht. Gemeentebesturen oordeelen, dat men bij het op deze wijze storten van vuilnis niet met vuilberging, doch met grondophooging te doen heeft en een vergunning ingevolge de hinderwet niet wordt vereischt. Immers, een dergelijk terrein is niet bestemd om vuilnis te bewaren en niet om het te verwerken maar omgekeerd: het vuilnis is bestemd op het terrein in een bepaalden toestand te brengen.

Daar terreinen als hiervoor genoemd, zoolang zij met vuilnis worden opgehoogd, zeer zeker gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken, achten Gedeputeerde Staten het van belang, dat ook het aanwenden van vuilnis tot grondophooging van een vergunning ingevolge de hinderwet wordt afhankelijk gesteld. Zij achten het voorts van belang, dat aan de gemeenten met een bepaald zielental, b.v. 5000, behoudens ontheffing van Gedeputeerde Staten der betrokken provincie, de verplichting wordt opgelegd, een plaats te bestemmen tot vuilnisbelt en dat elke zoodanige bestemming moet geschieden onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, den inspecteur van de Volksgezondheid gehoord.

Gedeputeerde Staten hebben den Minister verzocht te berichten of hij bereid is, een aanvulling van de hinderwet in den hiervoor aangegeven zin te bevorderen.

(N. R. Crt.)

Wij brengen in dit verband het Kon. besluit van 6 September 1930, No. 17, medegedeeld in

No. 4125 van de Gemeente Stem in herinnering, waarbij de Kroon de vraag, of uitsluitend voor het dempen van een uitgegraven ruimte door storting van asch en vuilnis een vergunning ingevolge de hinderwet noodig is, wel aanroert doch niet met stelligheid in bevestigenden of ontkennenden zin beantwoordt.

Verouderde gebiedsindeeling gemeenten.

In „Maatschappelijke-Belangen”, het tijdschrift van de Ned. Maatschappij voor Nijverheid en Handel, publiceert de centrale commissie voor bezuiniging, voorzitter de heer A. Spanjaard, secr. de heer W. B. Reynen, een artikel over „Onze gemeentelijke gebiedsindeeling”.

Het artikel noemt de indeeling van ons land in gemeenten een anachronisme: Geheele provinciën zijn er, waar, alsof er sedert de middeleeuwen niets gebeurd is, elke kerktoeren het middelpunt vormt van een gemeente; waar een gering aantal ingezetenen gezamenlijk de bevoegdheden uitoefenen, die de grondwet aan de gemeenten heeft toevertrouwd. Het vraagstuk der gemeentegrenzen is langzamerhand een probleem op zichzelf geworden; de bestaande indeeling van ons land behoeft dringend berziening. Van de 106 plattelandsgemeenten in Zeeland is bijv. meer dan een derde te rekenen tot de miniatuurgemeenten van nog geen 1000 inwoners. En elke gemeente, hoe klein ook, heeft een Raad, een burgemeester, wethouders, een secretaris en een ontvanger, een bestuursapparaat, dat natuurlijk geld kost, al moge het zijn, dat die kosten door combinatie van ambtelijke functies eenigszins worden beperkt.

De commissie heeft getracht, eenige berekeningen te maken, waaruit een conclusie op dit punt is te trekken. Zij heeft naast elkaar geplaatst de organisatie voor de plattelandsgemeenten van Friesland en van Zuid-Holland. Zij is uitgegaan van het standpunt, dat, wanneer een gemeentelijke indeeling in Friesland mogelijk is met een gemiddelde van ruim 9000 inwoners, dit ook elders mogelijk is.

Naar het Friesche gemiddelde zou het Zuid-Hollandsche platteland kunnen volstaan met 63 gemeenten. Thans zijn er 166!

De commissie heeft uitgerekend, dat er alleen in Zuid-Holland jaarlijks een salariering van burgemeesters, secretarissen en ontvangers een kwart miljoen gulden meer wordt uitgegeven dan bij een gemiddeld aantal inwoners van 9000 per gemeente; de salarissen van andere ambtenaren zijn daarin dus niet geteld. Wat het mogelijke bedrag aan bezuiniging over het heele land zou wezen, indien men den middeleeuwschen toestand wilde opruimen, waagt de commissie niet eens te taxeren.

De commissie spreekt den wensch uit, dat de Regeering het initiatief zal nemen, tot de noodige wetswijziging.

Personalia.

Benoemd:

tot waarnemend burgemeester van Salatiga
H. F. Brune.

Verkozen:

tot lid van den stadsgemeenteraad van Cheri-
bon, R. Soekard Hadiansmoro;

tot lid van den stadsgemeenteraad van Satatiga,
M. C. H. Luyk;

tot lid van den stadsgemeenteraad van Sema-
rang, R. Soedarma;

Officieele Mededeelingen.

Artikelen voor het orgaan. Het Bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op: f 10,— voor de eerste bladzijde druks, f 8,— voor de volgende bladzijde druks, f 6,—

voor de daarop volgende bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5,—. Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruikt gemaakt wordt, stelt het Bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

Het Bestuur der vereeniging voor Locale Belangen is samengesteld als volgt: G. de Raad, Voorzitter, H. J. Drost, Secretaris, F. W. M. Kerchman, Penningmeester, allen te Semarang; H. J. Bussemaker te Soerabaja, Mr. A. Meyroos te Batavia, R. Slamet te Semarang, M. Soetardjo te Batavia(c). Mr. J. M. Wesselink te Medan, R. A. A. Wiranata Koesoema en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr, beiden te Bandoeng.

Congres-Kieken zijn tegen betaling van f 1.50 verkrijgbaar bij de Java Bode (afdeeling foto's).

